

Beleidskader integriteit gemeenteTexel

2019

Inhoudsopgave

Inleiding en aanleiding	5
Waarom integriteitsbeleid?	5
Basisnormen integriteitsbeleid	5
Wat is integriteit?	6
Doel van het integriteitsbeleid	6
Onze visie op integriteit: integer omdat we het willen!	6
Kernbegrippen	7
Randvoorwaarden integriteitsbeleid	8
Integriteitsbeleid makkelijk en aantrekkelijk duiden	9
Stand van zaken en bestaand niveau waarborgen	9
Slotwoord	10

Inleiding en aanleiding

Vanaf 2007 zijn overheidsinstanties verplicht een integriteitsbeleid te voeren. Vanaf 2002 heeft de gemeente Texel een integriteitsbeleid dat in 2011 en 2012 zeer grondig geactualiseerd en uitgewerkt is. De verschillende elementen van integriteitsbeleid zijn de afgelopen jaren steeds completer toegepast en inmiddels lijkt integriteit stevig verankerd in de ambtelijke bedrijfsvoering en bestuurlijke taak. Feitelijk zou integriteitsbeleid met haar codes, gedragsregels en protocollen een vangnet moeten zijn en geen doel op zich. Gezien de landelijke, sectorale, regionale en plaatselijke actualiteit blijft focus op integriteit echter belangrijk. De VNG en BIOS (bureau Integriteitsbevordering Openbare Sector) helpt ons daarbij.

Na de laatste actualisatieslag zijn er diverse ontwikkelingen geweest die van invloed zijn op ons organisatiebeleid en dus ook op ons integriteitsbeleid, de wereld staat immers niet stil. De economische wind mee, individualisering, zelfredzaamheid, AVG (Algemene verordening gegevensbescherming), maar ook slimmer werken door inzet van lean, inzet op dienstverlening, oplossingsgerichtheid, veiligheid en samenwerken zijn issues die in diverse visie- en beleidsuitgangspunten tot uiting zijn gekomen. In 2018 is de doorontwikkeling van de reorganisatie van 2011 ingezet via de notitie “organisatie op koers!” en er is meer aandacht en communicatie tussen de ambtelijke organisatie en bestuur over het begrotingsbeleid. Via de AVG is er meer aandacht voor digitale veiligheid en integriteit. Al deze ontwikkelingen hebben in meer en mindere mate invloed op ons (integriteits)beleid.

In bijgaand voorstel versterken we ons integriteitsbeleid, analoog aan “de organisatie op koers!” maken we een doorontwikkeling van ons integriteitsbeleid.

Waarom integriteitsbeleid?

Een integere overheid is een betrouwbare overheid. Een overheid waarin burgers vertrouwen. Ten aanzien van de normen van algemeen belang die de overheid toepast moet ze zelf het goede voorbeeld geven.

De raad is ons controlerende orgaan, zij moet in staat zijn de kaders te stellen en het gevoerde beleid te controleren. Daarvoor is het integriteitsbeleid vastgelegd samen met ambtelijke en bestuurlijke codes en procedures.

Het integriteitsbeleid van de gemeente Texel kenschetst zich door één algemene maar beknopte beleidsnotitie voor zowel bestuursleden en ambtenaren, voor beide groepen geldt dat verantwoord handelen onderdeel is van de kwaliteit van het openbaar bestuur en van degenen die daarin functioneren. Daarbij behoren enkele uitgewerkte bijlagen in de vorm van codes, werkwijzen & protocollen die periodiek worden versterkt door verslaggeving over gevoerd beleid.

Basisnormen integriteitsbeleid

Sinds 2011 volgen wij zowel de landelijke als sectorale ontwikkelingen op het gebied van integriteit. De gemeente Texel werkt integraal met de volgende onderdelen van integriteit:

1. Gedragscodes voor bestuurders en ambtenaren;
2. Onderzoek bij werving en selectie van medewerkers;
3. Afleggen van de eed of belofte;
4. Kwetsbare functies onderkennen: rubriceren, bespreekbaar maken en maatregelen treffen;
5. Regeling nevenwerkzaamheden: periodiek uitvragen, vastleggen en bespreekbaar maken;
6. Regeling financiële belangen: periodiek uitvragen, vastleggen en bespreekbaar maken;
7. Informatie- en gegevensbescherming: volgens AVG-normen;
8. Regeling (relatie)geschenken en uitnodigingen;
9. Inkoop- en aanbestedingsprocedures vastleggen en toepassen;
10. Een aangestelde integriteitscoördinator en vertrouwenspersonen;
11. Regeling melden vermoeden misstand gemeente Texel;
12. Procedure voor het verrichten van onderzoek bij een vermoeden van integriteitsbreuk.

De invulling van de basisnormen van integriteitsbeleid doen we op basis van onze visie op integriteit. Dit wordt hierna uitgewerkt.

Wat is integriteit?

Integriteit wordt gedefinieerd als ‘handelen overeenkomstig de (daarvoor) geldende morele waarden en normen en de daarmee samenhangende (spel)regels’.

Integere politici, bestuurders en ambtenaren vervullen hun taak en functie naar de professionele eisen die daaraan gesteld worden, in overeenstemming met hun positie en de verantwoordelijkheden waarop zij in redelijkheid aanspreekbaar zijn en overeenkomstig de geldende morele normen. Zij kunnen zich verantwoorden voor gemaakte keuzes. Dit betekent dat de politicus, bestuurder en ambtenaar op zorgvuldige wijze omgaan met bevoegdheden, macht, middelen en verantwoordelijkheden waarover zij ten behoeve van het algemeen belang beschikken en dat zij burgers en collega's op correcte wijze behandelen. Wij handelen in het belang van de organisatie of de samenleving en laten ons daarvan niet afleiden door eigen belang of door specifieke groepsbelangen.

Niet-integer handelen is handelen in strijd met de geldende normen, waarden en regels.

Wij onderscheiden de volgende schendingen:

1. Corruptie: omkoping
2. Corruptie: bevoordeling van vrienden, familie of partij
3. Fraude en diefstal
4. Dubieuze giften en beloften
5. Onverenigbare nevenfuncties, activiteiten en/of contacten
6. Misbruik van bevoegdheden
7. Misbruik en manipulatie van (de toegang tot) informatie
8. Discriminatie, (seksuele) intimidatie en onfatsoenlijke omgangsvormen
9. Verspilling en wanprestatie
10. Wangedrag in de vrije tijd

Om integriteitschendingen te voorkomen zijn normen en regels beschreven in verschillende wetten, regelingen, gedragscodes en de integriteitsverklaringen. Integriteitsbeleid is een integraal onderdeel van ons organisatiebeleid. Het staat in verbinding met veiligheid, ARBO, agressieprotocol, de regeling ongewenste omgangsvormen, de AVG, de regeling gesprekkencyclus, etc. Bij integriteit gaat het niet alleen om procedures en afspraken; het is vooral een kwestie van bewustwording, houding en gedrag.

Doel van het integriteitsbeleid

Met het bestuur, de organisatie en de medewerkers in gesprek zijn over integriteit, onderkennen van risico's en weerbaar maken tegen integriteitsinbreuken. Daar draait het om bij integriteitsbeleid. Het gaat om het beïnvloeden van de houding van het bestuur en de medewerkers en het beheersen van risico's in het werk.

De doelstelling van het integriteitsbeleid van de gemeente Texel is:

Het bevorderen en waarborgen van openheid en transparantie in het openbaar bestuur. Politieke ambtsdra-gers en ambtenaren handelen op moreel verantwoorde wijze, op basis van algemeen aanvaarde sociale en ethische normen.

Onze visie op integriteit: integer omdat we het willen!

Integer handelen als onderdeel van onze bedrijfsvoering, van onze taak. Dit is in de visie van onze gemeente verwerkt. In onze visie hebben we verwoord dat we een betrouwbare en gewaardeerde partner willen zijn, dat we producten en diensten transparant, tijdig en met zorg leveren en willen werken in een sfeer van plezier en vertrouwen met loyaliteit naar elkaar binnen de (kern)waarden rondom ons integriteitsbeleid.

Visie Gemeente Texel

- Op het eiland Texel zijn we samen, leven we samen en werken we samen
- Wij zijn een gastvrije, betrouwbare en gewaardeerde partner in de samenleving
- Wij leveren producten en diensten transparant, tijdig en met zorg, afgeleid van het actuele raadsprogramma
- Wij werken in een sfeer van plezier en vertrouwen, zijn loyaal naar elkaar en dagen elkaar uit om onszelf te blijven verbeteren
- Wij zijn een aantrekkelijk organisatie voor talentvolle mensen
- Wij werken enthousiast samen met inwoners, organisaties en bedrijven aan de authentieke Texelse kernwaarden
- Wij staan voor bestuurlijk zelfstandigheid van de Gemeente Texel door actief samen te werken met partners
- Wij zijn hét voorbeeld van een gastvrij en duurzaam eiland en stimuleren en faciliteren de ambitie om energieneutraal te zijn
- Wij zijn trots op onze organisatie en ons eiland

Bij de gemeente Texel staat dienstverlening centraal. Als gemeente werken we continu aan een betere kwaliteit van diensten en de manier waarop we de klant bedienen. Niet alleen omdat de Texelse burgers, organisaties, bedrijven en gasten kwaliteit verwachten, maar ook omdat zij er op moeten kunnen vertrouwen dat we zorgvuldig en dus integer te werk gaan.

Kernbegrippen

De samenleving moet kunnen vertrouwen op de gemeente. Dat uitgangspunt is waardevol en willen we blijven verdienen. Dat vertrouwen vullen we in door onze taken adequaat, zorgvuldig, betrouwbaar, integraal en professioneel uit te voeren en dat ook te doen in overeenstemming met de (daarvoor) geldende waarden en normen en de daarmee samenhangende (spel)regels.

Om integriteit te bevorderen zijn er onder meer integriteitsverklaringen (eed/beloftes voor bestuurders en ambtenaren) en gedragscodes. Deze zijn in Texel gebaseerd op de volgende kernbegrippen.

Commitment

In je handelen ben je gericht op het belang van de gemeente en de organisaties en burgers. Ook ben je betrokken bij de organisatie en loyaal ten opzichte van het vastgestelde beleid van de gemeente en draagt dit uit.

Onafhankelijk

Het is belangrijk dat je alert bent op zaken die je mening, oordeel of acties kunnen beïnvloeden. Je behandelt medewerkers, organisaties en burgers in gelijke gevallen op gelijke wijze. Belangenverstrengeling moet je daarom vermijden. Ben je hiervan bewust bij bijvoorbeeld je nevenactiviteiten en het aannemen van geschenken.

Functioneel

Jouw handelen heeft een herkenbaar verband met het uitoefenen van je functie. Ook maak je doelmatig gebruik van de gemeentelijke middelen.

Openheid en aanspreken

Je werk is transparant, waardoor verantwoording mogelijk is.

Voor collega's is het inzichtelijk wat je doet en wat je beweegredenen zijn. Daarnaast spreek je hen aan op de gemaakte afspraken over gewenst gedrag. Je bent ook zelf aanspreekbaar op je handelen. Kwes-ties waarover je twijfelt, bespreek je met je lei-dinggevende.

Betrouwbaar

Je handelt respectvol en je stelt je open en eerlijk op. Je komt je afspraken na en informeert klanten juist en tijdig. Daarbij houd je geen informatie achter waar een ander recht op heeft.

Niettemin kan het voorkomen dat je soms geen volledige informatie kan geven, bijvoorbeeld als het gaat om personele aangelegenheden. Geheimhouding is vereist wanneer je weet of redelijkerwijs had kunnen weten dat de informatie vertrouwelijk is.

Bovengenoemde kernbegrippen zijn uitgangspunt bij integriteitsdilemma's.

Randvoorwaarden integriteitsbeleid

Organisatiecultuur

Integriteit gedijt in een cultuur waar ruimte is om elkaar aan te spreken. Leidinggevendenden hebben daarin een voorbeeldfunctie. Zij dragen uit dat de organisatie integriteit serieus neemt:

- Leidinggevendenden stimuleren een sfeer van openheid, maken zaken bespreekbaar;
- leidinggevendenden ondersteunen medewerkers en
- handhaven waar nodig

Een open en transparante cultuur, verantwoordelijk zijn voor je eigen gedrag en elkaar daarop aanspreken, medewerkers corrigeren waar dat nodig is, en collegiaal met elkaar omgaan zijn voorwaarden voor integriteit in een organisatie. Bestuur en management geven het goede voorbeeld.

Openheid over handelen, naar elkaar en naar onze klanten werkt bevorderend op integer gedrag. Openheid remt derden af die met bestuurders of ambtenaren iets willen 'regelen'. Een open cultuur kan alleen bestaan als het bestuur en het management open zijn over hun handelen. Openheid betekent ruimte voor feedback over en weer, ontwikkelingsgericht als het kan, duidelijk en handhavend waar het moet. Onder openheid en feedback verstaan wij klankborden, het uiten van twijfels of kritiek, en aanspreken indien nodig. Niet alleen tijdens doelstellingsgesprekken, functioneringsgesprekken en werkoverleg, ook in ons dagelijks doen. In een open cultuur is ongewenst gedrag eerder zichtbaar en vraagt om een reactie.

Randvoorwaarde duidelijke regels en procedures

Inzicht in regels en procedures bevorderen de professionaliteit en het integriteitsbesef. Onze mensen zijn verantwoordelijk voor het eigen handelen. Om het werk, je taak goed te kunnen doen hebben we regels en afspraken. De regels zijn op zich geen doel, de achtergrond van regels, onze normen en waarden zijn belangrijk. Pas dan leeft integriteit integraal. Het bewustzijn van de noodzaak en doorleven van regels en procedures is daarom noodzakelijk, evenals periodieke aandacht ervoor. Regels alleen zijn te kort door de bocht. Integriteit maakt integraal onderdeel uit van onze bedrijfsvoering hebben we al eerder geconcludeerd.

Integriteit maakt deel uit van de wijze waarop het werk is georganiseerd. Denk aan de procedure waarlangs betalingen aan derden worden gedaan, aanbestedingen plaatvinden, maar ook gedeclareerde kosten worden vergoed, en aan regels over het omgaan met geschenken. Veel van dergelijke afspraken (administratieve organisatie/interne controle) hebben we al in de gemeente, waar nodig worden deze tegen het licht gehouden.

Randvoorwaarde maatregelen

Integriteit is ongeloofwaardig als er geen zichtbare maatregelen worden genomen tegen ontoelaatbaar gedrag, maar men moet ook van fouten kunnen leren. De leidinggevende moet het evenwicht vinden tussen bijsturen en sanctioneren. De leidinggevende laat zich bijstaan door de integriteitscoördinator en voor onderzoek soms zelfs door externe deskundigen. Indien nodig moeten de gevolgen van verkeerd gedrag rechtgezet worden tegenover derden of collega's.

Rollen en taken

Voor het integriteitsbeleid gelden in beginsel dezelfde rollen en taken als bij andere bedrijfsvoering kwesties. De taken en rollen vanuit de organisatieregeling zijn geldig. Het management is onder aanvoering van de gemeentesecretaris, de directeur verantwoordelijk voor de vormgeving en uitvoering van integriteitsbeleid in de ambtelijke organisatie. De integriteitscoördinator is aanjager, verantwoordelijk voor vormgeving van beleid en kan gevraagd en ongevraagd zowel management als bestuur adviseren met betrekking tot integriteitskwesties. Bij actuele incidenten fungeert zij als centrale coördinerende spil. Zij kan zich laten bijstaan door in- en externe derden. De (concern)controller is verantwoordelijk voor signalering en toetsing rondom beleid, toepassing en uitvoering. Ook zij kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan bevoegd gezag. Binnen de verschillende processen en procedures binnen het integriteitsbeleid is opgenomen wie welke rol en taak vervult in welke fase. De gemeenteraad tenslotte is het orgaan dat de beleidskaders voor integriteit vaststelt. Zij laat zich adviseren en bijstaan door de griffier.

Integriteitsbeleid makkelijk en aantrekkelijk duiden

Onze normen, waarden, regels, procedures en codes omtrent integriteit lijken veelomvattend, op zijn minst tijd vergend om tot ons te nemen. Om ons integriteitsbeleid snel te duiden is aansluiting gezocht bij eenvoudige plaatjes. Onderstaand treft u handvatten, een praktische uitvoeringsrichtlijn aan van onze normen en waarden. De organisatie, het college en uw raad maakt de toepassing van ons integriteitsbeleid daarmee eenvoudig zonder de ernst ervan te bagatelliseren.

• Integriteit bij de gemeente Texel

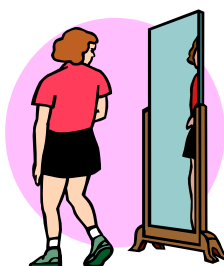
Texel heeft een geweldig compleet integriteitsbeleid, maar als het er op aan komt zijn plaatjes soms duidelijk-ker! De protocollen, gedragscodes of uitgangspunten van het Texelse Integriteitsbeleid zijn eenvoudig vindbaar op Intranet. Voor een korte check van het Texelse integriteitsbeleid hebben we enkele plaatjes met omschrijving ter ondersteuning. Heb je hierover vragen of vragen met betrekking tot het integriteitsbeleid, neem contact op met de griffier (bestuur), leidinggevende (organisatie) of Wendy Velner, de integriteitscoördinator van de gemeente Texel.

De volgende 6 items kunnen helpen:

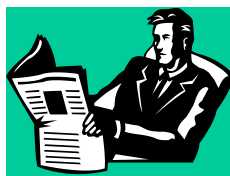
Brillentest

Betrek anderen, werk samen! Iedereen heeft een gekleurde kijk op de werkelijkheid. Vraag daarom hoe anderen in deze kwestie zouden handelen.

Spiegeltest

Kan ik mijzelf nog onder ogen komen met mijn gedrag of met mijn insteek? Past de oplossing bij het beleid, de protocollen, de werkwijze en de normen van de gemeente Texel?

Voorpaginatest

Kan mijn gedrag de voorpagina van de krant doorstaan? Welke gedragingen zouden tot koppen leiden?

Hellingproef

Wanneer begeef ik mij op een hellend vlak? Kan deze beslissing leiden tot (een) volgende onafwendbare beslissing(en)?

Schoenentest

Wat doen anderen als ze in mijn schoenen zouden staan? Ook wel: wat zou ik doen als mijn collega, leidinggevende of (andere) bestuurder over mijn schouder mee zou kijken?

Weegschaaltest

Wanneer zijn belangen en waarden in evenwicht? Welke beslissing levert het meeste welzijn op voor alle betrokkenen?

Stand van zaken en bestaand niveau waarborgen

“De integriteitstrein rijdt al”, dat wil zeggen dat integriteit al deel uit maakt van onze bedrijfsvoering. We hebben “checks and balances” nodig om integriteit te kunnen monitoren. Door periodiek middels een quick-scan te monitoren in hoeverre de toepassing van ons integriteitsbeleid op orde is en door integriteit te beleggen bij een HRM adviseur als integriteitscoördinator die gevraagd en ongevraagd kan adviseren blijven we up-to-date. Dat wordt versterkt door interne auditing vanuit concerncontrol. Tezamen staan zij borg voor actueel integraal integriteitsbeleid en frequente rapportage.

Tot zover de actualisatie van onze beleidskaders Integriteit. Daarnaast beschikt de gemeente Texel over een praktisch instrumentarium om integriteit te kunnen waarborgen. Daarover wordt periodiek gerapporteerd. Tussen 2012 en 2016 werd jaarlijks gerapporteerd, door omstandigheden vanaf 2017 tweejaarlijks hetgeen proefondervindelijk niet heeft ingeboet aan kwaliteit. Als we werken volgens onze “lean” uitgangspunten ten aanzien van onze processen vragen we ons af of een proces effectiever kan (kortere doorloop met behoud van kwaliteit). Integriteit maakt integraal deel uit van onze bedrijfsvoering, het lijkt niet nodig om die constatering ieder jaar te rapporteren. Daarnaast zijn er dermate beperkt aantal incidenten op het gebied van integriteit dat een jaarlijkse rapportage met als doel aanscherping van processen, codes of beleid niet langer noodzakelijk is. Tweejaarlijkse rapportage scheelt daarentegen ook in de regeldruk op de organisatie, concern control en de integriteitscoördinator.

Slotwoord

Integriteitsbeleid blijft actueel. Personele wisselingen in bestuur en ambtenarij, ontwikkeling van nieuwe werkwijzen en organisatieveranderingen maken dat er blijvend oog dient te zijn voor kwetsbaarheden en de weerbaarheid van onze organisatie, medewerkers en bestuurders.

Het ‘op de agenda houden’ van het onderwerp integriteit is een voortdurend aandachtspunt, in de periodieke verslagen leest u hoe we dat doen.

Ondertekening

Vastgesteld in de openbare vergadering van 18-12-2019,

De griffier,

De voorzitter,